

OPONENTSKÝ POSUDEK

Jméno diplomantky:	Tereza Krbcová
Téma práce:	Znalec v trestním řízení se zaměřením na oblast zdravotnictví.
Rozsah práce	181 789 znaků
Datum odevzdání práce:	29. 8. 2023
Vedoucí diplomové práce:	prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc.
Oponent diplomové práce:	JUDr. Simona Heranová, Ph.D.

1. Aktuálnost (novost) tématu

Zvolené téma je velmi aktuálním. Význam znalce pro soudní řízení, a to nejen řízení trestní, je často zásadní. V posledních letech se však soudy začínají potýkat s nedostatkem znalců, což v řadě případů způsobuje dokonce i průtahy v řízení. Tomu mělo napomoci relativně nedávné výrazné navýšení odměn znalců, nutno však říct, že k němu došlo opravdu po dlouhých letech, kdy ze strany odborné veřejnosti kontinuálně zaznívaly dlouhodobě nevyslyšené hlasy o zcela nepřiměřeně nízkých částkách. Současně byl ale v roce 2019 přijat zákon, který výrazným způsobem zasáhl do podmínek výkonu znalecké činnosti i do podoby samotných znaleckých posudků. Tento zákon nadto oproti dřívější úpravě přináší znalcům řadu dalších povinností. Téma považuji za velmi žádoucí odborného vědeckého zpracování, i proto, že navzdory tomu, jak je znalec (a to typicky právě v oboru zdravotnictví, s nímž ostatně trestní řád dokonce i výslovně počítá) pro trestní řízení důležitý, zůstává zvolená problematika spíše stranou zájmu veřejných diskusí, a to v zásadě i ze strany odborné veřejnosti, není-li přímo zainteresovaná v této problematice.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Náročnost tématu závisí přirozeně především na zvoleném způsobu zpracování, obecně ho však považuji zejména pro studenty magisterského studia za velmi náročné pro svou specifickou povahu. Diplomantka se velmi podrobně zaměřila na samotné postavení znalců, podmínky jejich činnosti apod., což je problematika, se kterou se studenti v rámci výuky povinných předmětů téměř nesetkají. Ke kvalitnímu zpracování i při takovém zaměření je však třeba průřezová a komplexní znalost trestního procesu v praktických souvislostech.

K tématu je k dispozici poměrně dost odborných pramenů v podobě komentovaného znění zákonů, monografií, odborných článků i podzákonných právních předpisů. Nutno však říct, že již jen jejich vyhledání není jednoduché, diplomantce se vydařilo a shromáždila a velmi dobře v textu zúročila opravdu reprezentativní výběr takových různorodých a relevantních pramenů, které vhodně doplňovala judikaturou, a to jak soudu Ústavního, tak i soudů obecných (zejména soudu Nejvyššího, ale zastoupena jsou i rozhodnutí soudů nižšího stupně). Stranou nenechala ani některá relevantní rozhodnutí Ministerstva spravedlnosti. Cenným a dobře využitým zdrojem byly též důvodové zprávy k analyzovaným právním předpisům.

Neopomněla ani méně tradiční zdroje, jako je například Etický kodex České lékařské komory. V práci je zjevný praktický vhlad do zkoumané problematiky, přičemž diplomantka zdařile pracuje i s poznatky získanými např. na semináři Ministerstva spravedlnosti ze dne 20. 3. 2023 apod. Ve vhodných souvislostech též komparuje právní úpravu stávající s jí předcházející, případně přirozeně v textu využila i zdroje statistické.

Vědecké metody při zpracování tématu explicitně neuvádí, četné zdroje k řešeným problémům však analyzuje pečlivě a její syntézy zjištěného jsou velmi zdařilé, deskripce výstižné, a i adekvátní diplomantčin historický výklad k dávné minulosti je přínosný a dobře zpracovaný.

3. Formální a systematické členění práce

Formální členění práce je přehledné, odpovídá doporučené šabloně.

Systematika práce je velmi dobrá, odpovídá promyšleně zvolenému a funkčnímu pojetí autorky, text je zcela konsistentní, čtivý a přirozeně se rozvíjející. Jednotlivé kapitoly jsou smysluplně děleny, přitom navzájem logicky navazují a výklad i rozbor diplomantky vytvářejí ve svém souhrnu velmi kompaktní celek. Diplomantka po historickém exkurzu k prvním zmínekám o soudním lékařství a znalectví v kapitole první představuje v další kapitole právní rámec pro postavení a fungování znalce. Ve třetí kapitole se již zaměřuje na znalecký posudek a v kapitole čtvrté přechází ke znaleckému dokazování v trestním řízení. V poslední páté kapitole se soustředí na znalecké posudky z oboru zdravotnictví, ve které si neklade ambice na komplexní rozbor této otázky, ale zcela legitimně se zaměřuje na dobře zvolená vybraná úskalí, a to zejména otázka obsahu zaužívaného termínu postupu *lege artis*. V závěru pak na pozadí krátkého shrnutí systematiky práce stručně vyzdvihuje některá zjištění a závěry k v práci blíže rozebraným a hodnoceným problémům.

4. Vyjádření k práci

Práce je velmi zdařilým zpracováním specifického a aktuálního tématu, ke kterému diplomantka přistoupila pečlivě a napříč celým textem prokázala nejen hluboký zájem a vhlad do zkoumané problematiky, ale též schopnost zpracovat reprezentativní, informačně bohatý, odborný a přitom čtivý text. Práce ve velké míře přesahuje trestněprávní zaměření a má širší přesah, v částech zaměřených na trestní proces diplomantka prokazuje i odpovídající orientaci v této oblasti.

Vyzdvihnout bych chtěla konsistentní styl psaní autorky, v němž vychází z řady opravdu různorodých zdrojů k tématu, na které řádně odkazuje, ale zjištění z nich předkládá v přirozených souvislostech řešeného a celkově s nimi pracuje velice pěkně. To se ostatně projevuje již v samotném historickém exkurzu, jímž svou práci začíná, a bez výkyvů se prolíná celou prací. V ústředních otázkách adekvátně konfrontuje názory citovaných autorů, sama řešené hodnotí a předkládá vlastní, vždy alespoň stručně odůvodněné závěry a doporučení na řešení zjištěných problémů. Příkladem lze zmínit otázku znaleckého svědka, rozlišení znaleckých kanceláří a ústavů a jejich porovnání s tradičním dělením na veřejnoprávní a soukromoprávní subjekty. Příkladem též rozebrala otázku, nakolik soudy mohou hodnotit věcnou správnost znaleckých posudků, v nichž poukázala na rozdílné přístupy v civilním a trestním řízení. Stejně tak nemám žádných výhrad, co se týká zaostření rozboru u znaleckých posudků z oboru zdravotnictví na termín postupu *lege artis* a posuzování jednání, které s ním mělo být v rozporu. Zcela příhodně se v práci věnuje i tomu, kdo by měl znalecké posudky hodnotit, přičemž poukázala na to, že za nežádoucí považuje praxi, kdy znalec–lékař posuzuje postup znalce–lékaře s jinou specializací.

Posuzovanou práci tedy považuji za způsobilý podklad k ústní obhajobě.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Cíle práce vymezila diplomantka v úvodu v podstatě tak, že jím je zhodnotit význam znalců a znaleckého dokazování v trestním řízení a skrze rozbor jednotlivých institutů současné právní úpravy zhodnotit jejich účel a dopady na praxi a identifikovat její případné nedokonalosti, včetně toho, proč některé v odborných kruzích kriticky akcentované aspekty nebyly v konečné verzi úprav zohledněny. Takto vytyčeným cílům diplomantka dostála.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	V automatické kontrole na plagiáty vykazuje text míru podobnosti spíše nižší, než je u právnických prací obvyklé. Především však práce působí kompaktním dojmem, jemuž ustáleně dominuje konsistentní autorský styl diplomantky, na informační zdroje v textu průběžně odkazuje, jsou vzájemně konfrontovány, i hodnoceny. Diplomantka téma zpracovává logicky a sama řešené hodnotí a rozebírá. Práce tak ve svém celku nevzbuzuje pochybnosti o jejím vlastním autorském přínosu.
Logická stavba práce	Velmi dobrá, text se přirozeně rozvíjí, jednotlivá dílčí témata jsou přehledně dělena, ve vhodných situacích na sebe však přirozeně navazují.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Diplomantka v textu na značné množství pramenů průběžně a řádně odkazuje v bohatém poznámkovém aparátu, rozlišuje parafráze a přímé citace a vše vtěluje do konsistentního textu odpovídajícího zvolenému způsobu zpracování a řešené problematice. V práci přirozeně využívá i prameny cizojazyčné.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Diplomantka se při zvoleném způsobu zpracování tématem zaobírá opravdu do hloubky (ať již řeší historické souvislosti, nebo ústřední aktuální téma) a na zjištěné a definované problémy nahlíží v širokých souvislostech více právních (i mimoprávních) oborů a aplikační praxe. Neuchyluje se k nežádoucímu alibistickému

	vyhýbání problematickým otázkám, k jejich řešení přistupuje naopak se zjevným důkladným zamyšlením nad souvislostmi a dopady, v nichž prokazuje tvůrčí přístup při práci se zjištěnými poznatky.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Úprava práce je na velmi dobré úrovni, ve vhodných souvislostech je využita i tabulka či grafické znázornění.
Jazyková a stylistická úroveň	Jazyková i stylistická úroveň je výborná, práce byla zjevně psána i kontrolována s náležitou pečlivostí, jíž uniklo opravdu jen pár drobných překlepů. Vyjadřovací schopnosti diplomantky jsou na výtečné úrovni, text je zpracován a formulován výstižně, čtivě i srozumitelně.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	Doporučuji
Navržený klasifikační stupeň	1

Při obhajobě by mohla diplomantka:

shrnout své stěžejní výhrady k současné právní úpravě spolu se svými návrhy na jejich řešení;

případně přiblížit, jak by nahlížela na možnosti trestního soudu posuzovat věcnou správnost závěrů znaleckých posudků posuzujících psychopatologii, motiv a prognózu obviněného a věrohodnost svědka za situace, v nichž znalci vychází ze spisového materiálu a výpovědi poškozeného shromážděné na počátku trestního stíhání, v němž posléze byla verze poškozeného jinými důkazy v některých částech vyvrácena (v praxi časté např. u trestného činu znásilnění).

V Praze dne 15. 9. 2023

Simona Heranová
oponentka